

Erik Mouthaan is dit jaar de langstzittende Nederlandse correspondent in The Big Apple en bundelde zijn ervaringen in een boek: *New York, de gedroomde stad*. Wat typeert de inwoners, waar loop je tegenaan als je er als dertiger komt te wonen en in welke zin is Erik in vijftien jaar tijd zelf veranderd? "Ik ben heel erg gevallen voor die cultuur waarin je het beste uit jezelf moet halen. Nooit tevreden zijn met een zesje, maar altijd streven naar meer."

TEKST FRANK WAALS, FOTO'S RICHRAD KOEK

'Er komen meer Capitoool-rellen!'

Amerika-correspondent Erik Mouthaan

Geboren in Leiden, maar daar zou het nooit eindigen...

“Als kind was ik nieuwsgierig naar andere werelden en dan met name Amerika. Dat is wat je zag op tv. Videoclips van Michael Jackson en Madonna kwamen daar vandaan, net als series als *The Knight Rider* en *The A-Team*. Bovendien waren die Amerikanen onze machtige beschermers ten tijde van de Koude Oorlog. De fascinatie voor Amerika zat er dus al vroeg in, al hoefde ik er niet per se met alle geweld naar toe. Andere delen van

de wereld mochten ook best verkend worden. Door de scheiding van mijn ouders en doordat m'n vader ergens anders werk kreeg, ben ik in mijn jeugd heel vaak verhuisd. Een soort thuishonk heb ik dus nooit gehad. Toen ik in 1995 voor het eerst New York bezocht, voelde ik daar gek genoeg wel direct een connectie mee.”

Hoe was die allereerste dag?

“Ik ging er met een vriend heen en we stootten elkaar al snel aan bij het horen en zien van twee taxichauffeurs die *fuck you* tegen elkaar riepen. Uiteraard. We hadden zo'n dure tussenvlucht met

Royal Jordanian Airlines, waarbij we eerst stopten op IJsland en een paar uur later landden op JFK Airport. Dat ligt in de wijk Queens, dus in plaats van wolkenkrabbers stuitten we op van die houten eengezinswoningen. Was dit nou het New York dat ik kende van televisie? Een lange metrorit later stapten we uit in de buurt van ons YMCA Hostel en raakte ik door alle hoge gebouwen en drukte meteen totaal de weg kwijt. Het was koud, het sneeuwde en ons was op het hart gedrukt op onze hoede te zijn vanwege de hoge misdaadcijfers in die tijd. Op naar het centrum, nam ik me voor. Waar was dat? New York is alles-behalve een oude, Europese stad met gezellig een plein bij de kerk. Hier was alles 'het centrum'. Na onze check-in stapten we een kledingwinkel in om spijkerbroeken te kopen en zongen we mee met *What is Love* van Haddaway dat uit de radio kwam. Het werd m'n eerste kennismaking met de directheid van New Yorkers. *You know who sings this song*, vroeg de verkoopster met een zekerig stemmetje. *Ja, ja, Haddaway!*

Mouthaans gedroomde stad

Als jongen droomde Erik Mouthaan al van New York en sinds 2006 woont en werkt hij er als correspondent voor *RTL Nieuws*. In zijn boek gaat hij op zoek naar wat die *greatest city on earth* zo uniek en verleidelijk maakt. De overweldigende skyline, verslavende energie, hypes, gentrificatie en grote verschillen tussen rijk en arm passeren de revue. Op zijn ontdekkingsstocht ontmoet Erik unieke stadgenoten: een man die via een iPad wolkenkrabbers in het licht zet, een vrouw die illegaal is en toch een zaak met acht medewerkers runt, een rouwende man die nog steeds de stoffelijke resten zoekt van zijn broer die op 11 september 2001 als brandweerman omkwam. *New York, de gedroomde stad* (Nieuw Amsterdam) is een ode aan een stad die zich steeds opnieuw uitvindt, waar iedereen een nieuw leven kan beginnen, of daarvan kan dromen.

antwoordde ik enthousiast. Zij weer: *Yeah, let him sing it!*”

Welkom in New York...

“In het algemeen zijn New Yorkers wel een beetje zo. Vaak vriendelijk, maar wanneer dat niet het geval is ook meteen heel hard. Amerikanen, buiten New York iets meer dan daarbinnen, maken heel snel een praatje of een snelle opmerking, maar ik zag ook wel meteen dat het een volk is dat heel hard werkt. Mensen met van die verbeterde blikken bij de Dunkin' Donuts en zakenmannen in pak op Wall Street. Toen ik er in 2000 kort terugkeerde en in 2006 voor vast, zag ik dat opnieuw. Amerikanen, ik heb er heel erg aan moeten wennen. Ze houden van een kletspraatje, maar ze willen niet snel de diepte in. Dan doen ze pas als ze je wat beter kennen. Ik ervoer dat in het begin ook. *Tja Erik*, zeiden ze dan, *we gaan niet investeren in een vriendschap als de kans bestaat dat je over drie jaar weer ergens anders woont*. Pas toen mensen het idee kregen dat ik voor langere tijd bleef, kwamen dat soort diepere contacten meer van de grond. Over emoties praat men dus niet snel, behalve bij echte vrienden of de psycholoog, want iedereen is natuurlijk in therapie.”

Omschrijf die beginperiode op sociaal vlak eens.

“Ik was soms best eenzaam omdat ik alleen afsprak met collega's of vrienden uit Nederland die een weekje overkwamen. Uiteindelijk leerde ik vanzelf nieuwe mensen kennen door naar sportscholen en feestjes te gaan, maar waar ik erg aan moest wennen waren de aparte beleefdheidsvormen die hier gelden. *Yeah, sure, we should do coffee together* bijvoorbeeld, om vervolgens nooit meer iets van ze te horen. Ik kon daar heel boos om worden. Waarom dan zoiets zeggen? Nieuwe vrienden maken op je 33ste is niet makkelijk, al hielp het wel dat deze stad vol zit met mensen die overal ter wereld vandaan komen om het hier 'te

gaan maken'. Daarmee deel je eenzelfde soort achtergrond. Ook scheelde het dat ik snel kon inburgeren qua taal. Ik had maar een licht accent, dus een enorme drempel was dat niet.”

Waar liep je in die beginperiode verder tegenaan?

“Ik woonde in een appartement in The West Village, dat ik door de enorm gestegen prijzen van de laatste jaren nu echt niet meer zou kunnen betalen. De wijk deed heel Europees aan, met kleine straatjes en bakstenen gebouwen die niet hoger waren dan maximaal zes verdiepingen. Een fijne plek om de overgang makkelijker te maken. Maar dan loop je een straat verder,

‘De vele flessen half opgedronken appelsap op straat bleken achtergelaten urine. New York is ronduit goor, maar toch verdedig ik de stad te vuur en te zwaard’

dieper Manhattan in, en is alles anders. In mijn eerste zomer maakte ik de fout om op slippers naar de drogist om de hoek te gaan. Bij terugkeer waren mijn voeten niet alleen zwart, maar had ik ook een allergische reactie opgelopen. En de vele flessen half opgedronken appelsap op straat bleken achtergelaten urine.”

Bah!

“New York is ronduit goor, zeker als je er met Nederlandse ogen naar kijkt. De stad brokkelt langzaam af, maar toch is het een plek die ik te vuur en te zwaard verdedig. Amerikanen doen dat ook, zelfs tegenover mij als ik bijvoorbeeld afgeef op 'het systeem'. Dat vinden ze niet leuk. Kritiek kunnen ze hebben, maar op dat moment ben ik dan wel weer 'die buitenlander'

die te gast is. New York is geweldig, maar het is ook een heel lastige plek om te wonen. Je moet geld hebben, met heel veel ongemak genoeg nemen, het kan viezig zijn en er zijn *crazy people* overal. Alleen we blijven, omdat het 't waard is. En als je op een gegeven moment denkt: voor mij hoeft het allemaal niet meer, dan staan er 100.000 anderen klaar die maar wat graag jouw plek innemen.”

Wanneer voelde je je voor het eerst echt een New Yorker?

“Dat overviel me toen ik in het Vrijheidsbeeld stond. Het standbeeld was sinds 9/11 tien jaar gesloten voor bezoekers, maar is inmiddels weer toegankelijk. Tij-

dens de klim omhoog over de 354 treden van de smalle wenteltrap zie je in contravorm de plooiën van het gewaad en de stevige kaaklijn van Lady Liberty. Ik ging erin met een flinke dosis scepsis, maar toen ik vanuit de kroon naar buiten keek en de bootjes in de haven zag liggen, moest ik aan mijn grootvader Antonie denken. Hij verhuisde niet naar Amerika, maar was op doorreis naar Nederlands-Indië toen hij hier op 22 oktober 1918 op 8-jarige leeftijd met zijn ouders arriveerde. Ik zag hem ineens voor me, turend vanaf het dek naar dat immense standbeeld. Het deed iets met me en verbond me aan mijn eigen familiegeschiedenis. Eén op de drie New Yorkers kan overigens zijn of haar wortels herleiden naar mensen die aankwamen op Ellis →

Island, de immigratieplek pal naast het Vrijheidsbeeld.”

Hoe heeft de stad jou veranderd?

“Het is een heel veeleisende stad die je op den duur net zo veeleisend naar jezelf maakt. Iedereen is heel ambitieus of half verbitterd dat gemaakte plannen niet lukken. Ik ben heel erg gevallen voor die cultuur waarin je het beste uit jezelf moet halen. Nooit tevreden zijn met een zesje, maar altijd streven naar meer. Een houding die inmiddels ook Nederland heeft bereikt middels die zelfhulpboeken om je potentieel te bereiken. Dat is mooi, toch? Ik kwam hier ook om ambitieus te zijn en iets waar te maken. En dat terwijl het eerste

kanker – al te ziek om nog te reizen. Ze overleed op 2 maart 2009.”

Het grote thema in je boek: de verschillen tussen arm en rijk.

“Er bestaan hier grote inkomensverschillen, waarbij je steeds meer ziet dat de superrijken zich afscheiden van het ‘gewone volk’. Ze stoppen hun kinderen op privéscholen, mijden openbare zwembaden, richten privéclubs op als Soho House en laten personeel voor hen shoppen. Vroeger had je bij appartementencomplexen zelfs speciale ingangen voor rijke en armere mensen. Ik wil er niet meteen een oordeel over hebben, maar het kan echt doorschieten. Superrijken kopen appartementen

‘Als het goed met je gaat, dan is het hier hartstikke leuk en hou je meer over dan in Nederland. Gaat het mis, dan ben je de pineut’

advies dat ik hier ooit kreeg was: belof me één ding: ga nooit in deze stad wonen. Iedereen heeft een enorme *attitude* en niemand geeft iets om je. Daar heb ik dus niet echt naar geluisterd.”

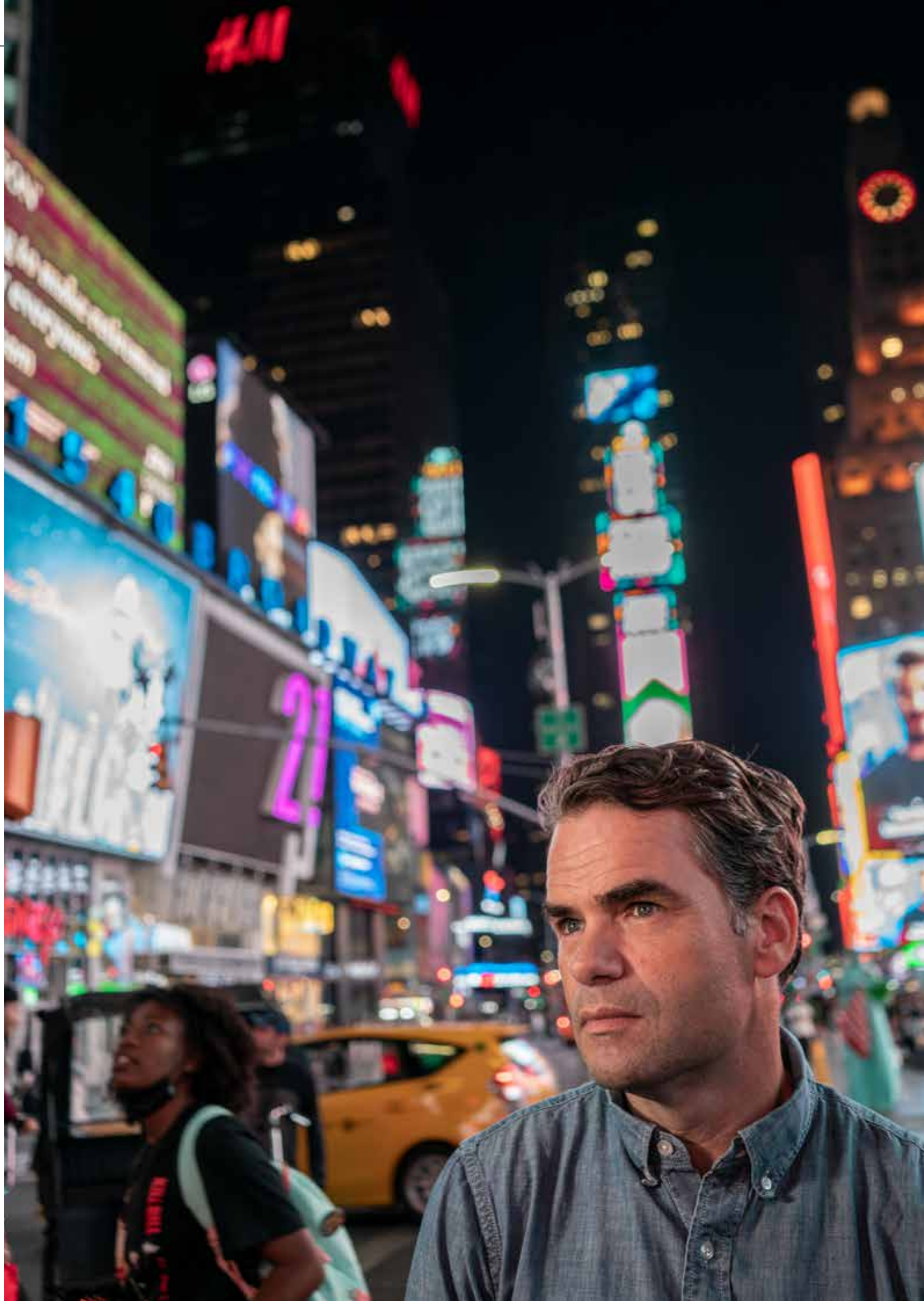
Je eigen ouders hebben je in NYC nooit bezocht.

“Mijn vader heeft nog wel meegekregen dat ik deze baan kreeg, maar overleed in 2006, vlak voordat ik naar Amerika verhuisde. Direct na zijn dood vloog ik naar New York om te worden ingewerkt door mijn voorganger, daarna naar Engeland voor de begrafenis en een maand later weer terug hier om aan mijn correspondentenschap te beginnen. Een heel gekke periode. Mijn moeder wilde overigens überhaupt niet komen zolang George Bush nog president was. Obama maakte ze nog net mee, maar toen was ze – na de diagnose

voor 200 miljoen dollar, maar als ze minder dan de helft van de tijd in de stad zijn, dragen ze nul stadsbelasting af. Dat scheidt verdeeldheid in een harde, kapitalistische maatschappij. Als het goed met je gaat, dan is het hier hartstikke leuk en hou je meer over dan in Nederland. Gaat het mis, dan ben je de pineut.”

Hoe kijk je terug op de pandemie in je stad?

“Het was heel *creepy* om te zien hoe leeg het hier was. New York stond volledig stil. Zo’n 30 tot 40 procent van de inwoners van sommige buurten vertrok, een verlaten Times Square en alleen nog het geluid van sirenes van af en aan rijdende ambulances. Alleen op deze plek vielen er al 35.000 doden en werden mensen begraven op Hart Island omdat er nergens anders ruimte meer was.

Zelfs maanden later stonden er nog geregeld een stuk of twaalf koelwagens met lijken erin te ronken bij een oude pier in Red Hook. Een mijl verder genoten mensen in *social distancing circles* in het park van het zonnetje. Dat de toeristen langzaam weer terugkomen is een goede zaak. Ze lopen uiteraard nog steeds te langzaam, houden de boel op en maken het reserveren bij een restaurant lastiger, maar deze stad heeft die mensen nodig. Een leeg New York was niet mooi. Eerder angstig en verontrustend.”

Ben je bang dat met de drukte ook de onrust weer terugkeert? Kijk bijvoorbeeld naar de bestorming van het Capitool in de laatste dagen van Trumps presidentschap.

“Vreselijk, maar als journalist fascinerend om bij te staan. We hadden daar met onze ploeg net een hele ochtend gedraaid toen het rond half twee ’s middags uit de hand begon te lopen. Onze auto ergens illegaal geparkeerd, verplaatsten ook wij ons naar de trappen van dat gebouw en waren we binnen de kortste keren getuige van Trump-aanhangers die gewoon stonden te vechten met de politie! Wat gebeurt hier? vroeg ik me af. Maar ook: filmen, filmen, filmen. Dit moest worden vastgelegd, niet wetende dat de woede zich niet lang daarna ook op ons als media zou richten. Van alle kanten trokken ze aan mijn cameraman David en werd er geroepen: *Get the fuck out of here!* Ik maakte oogcontact met een agent die een blik had van: *dude*, het is niet veilig hier, maak je uit de voeten! Eenmaal schuilend achter een pilaar raakten we wat meer uit het zicht, konden we de boel monteren en even later verschillende keren live inbreken bij het nieuws en de talkshow van Eva Jinek. Het is maar goed dat we het Capitool niet zijn ingegaan, zoals sommige andere ploegen wel deden. Camera-apparatuur werd daar totaal verwoest.” →

Heeft Amerika die dag zijn les geleerd?

"Ik denk dat die Capitool-rellen in 2024, zeker als Trump op een bepaalde manier weer meedoet, nog een keer gaan gebeuren. Met mijn chef heb ik het erover gehad welke maatregelen we moeten nemen. Ik heb namelijk geen beveiligers bij me, zoals de grote networks hier wel hebben. Rellen in de avond slaan we al over, maar welke voorzorgsmaatregelen moeten we verder nemen? Volstaat een ehbo-cursus of moet ik een soort training ondergaan die normaal gesproken alleen oorlogsverslaggevers krijgen? Wat als ik traangas binnen krijg of in m'n been geschoten word? We leven in een tijd dat op elke kerstmarkt en in elke metro een mentaal gestoord persoon iets kan uithalen. De laat-

van George Floyd, de daaropvolgende Black Lives Matter-protesten en de freakin' covid-pandemie was dat het zwaarste jaar uit mijn werkzame leven. Toch heb ik vorig jaar bijgetekend bij RTL. De dag na de Capitool-rellen werd ik wakker en bedacht ik: dit is wel wat ik kan en waar ik adrenaline van krijg. Als ik me nog steeds druk kan maken om verhalen die het waard zijn te vertellen, dan moet ik het gewoon blijven doen. Daarnaast kan ik er dingen bij doen, zoals een eigen serie maken voor Videoland (*Erik in de verdeelde staten*, over verschillende opvattingen onder bevolkingsgroepen, red.) en nu dit boek. Ik heb het hier nog steeds enorm naar mijn zin en waar de finish ligt, weet ik niet. Ik geef mezelf ook weinig tijd om daarover na te denken.

'Bij de bestorming van het Capitool trokken ze van alle kanten aan mijn cameraman David en werd er geroepen: Get the fuck out of here!'

ste tijd worden er hier steeds vaker *random* mensen voor een trein geduwd. Bij een bevolking van 9 miljoen mensen is het niet gek dat er ook een aantal van dat soort gekke types tussen zitten. En vergeet niet, New York is het symbool van Amerika. Heb je een hekel aan het land en ben je iets van plan, dan zal het snel hier gebeuren."

Je voorganger Max Westerman stopte na vijftien jaar, hetzelfde aantal jaren dat jij nu ook op je post zit. Hoe ziet de toekomst eruit?

"Na 2020 heb ik heel erg zitten dubben of ik nog door wilde of kon. Met de presidentsverkiezingen tussen Trump en Biden, de bestorming van het Capitool, impeachment van Trump, de dood

Nieuwe plannen die ik na 2020 wilde maken, liggen ook nog steeds op de plank."

Kun je je voorstellen dat je ook zonder RTL als werkgever in New York blijft wonen en werken?

"Ja, al ben ik wel op mijn visum als buitenlands journalist, waardoor ik niet zomaar voor een Amerikaans bedrijf kan gaan werken. Misschien besluit ik daarom op een dag wel de hele papiermolen in te gaan om dat mogelijk te maken of start ik de procedure voor een Amerikaans paspoort. Daar zit ik nu over te denken. Een werkvergunning zou dan stap één zijn, de rest komt later. Het hangt er gewoon vanaf wat de volgende stap is." ←

